

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عرض شود که ما می خواستیم بعد از اتمام بحث تقیه دوباره بحثمان درباره صوم را شروع کنیم منتهی بعضی از برادران عزیز تذکراتی را داده اند که لازم است درباره آنها بحث شود ، اول اینکه اگر کسی مخالف تقیه عمل کند آیا عملش صحیح است یا نه ؟ مثلاً فرض کنید تقیه اقتضا می کرده که مسح بر خفین کند اما این کار را نکرده و مسح بر خود پا کرده و امثال ذلک ، این مسئله در عروۀ هم وجود دارد چون صاحب عروۀ در ضمن بحث افعال وضو ۱۰ مسئله درباره تقیه ذکر کرده است و مذهب الاحکام در جلد ۲ و مستمسک در جلد ۲ و التقیح در جلد ۴ به مناسبت همین بحث عروۀ از تقیه وارد بحث تقیه شده اند ، خلاصه اینکه صاحب عروۀ در مسئله ۳۶ از فصل افعال وضو می فرمایند (مسئله ۳۶): لو ترک التقیة فی مقام وجوبها و مسح علی البشرة ففی صحّة الوضوء اشکال . اگر کسی تقیه را ترک کرد و بر خفین مسح نکرد بلکه بر بشره مسح کرد صحت وضویش مشکل است ، در حاشیه عروۀ آقای خوئی فرموده اند: « أظهره عدم الصحّة » یعنی وضویش صحیح نیست و نمازش باطل است باید آن را اعاده یا قضا کند ، اما حضرت امام (ره) فرموده اند: « الصحّة لا تخلو من قوّة وإن عصی بترک التقیة، والاحتیاط سبیل النجاة » بحث برمی گردد به اینکه اگر شارع مقدس در مواردی برحسب حکم تقیه ای وظیفه شما را مشخص کرد و بعد شخصی آمد و با ادله تقیه مخالفت کرد و همان حکم واقعی اولی را مراعات کرد حکمش چیست ؟ مثلاً شخصی در میان عامه بود و حاکم حکم کرد که امروز روز نهم ذی الحجه است و باید برای وقوف به عرفات بروید اما این شخص نرفت چونکه به نظر او امروز هشتم است لذا در روز بعد به عرفات رفت یعنی با تقیه مخالفت کرد و امثال ذلک از معاملات و عبادات که ما با عامه اختلاف نظر داریم ، البته تقیه اقسامی دارد که قبلاً عرض شد و بحث ما در جایی است که باید تقیه خوفیه اضطراریه کند و نکرده و ما می خواهیم ببینیم در این صورت آیا عملش که مخالف با تقیه بوده صحیح

است یا نه ؟ و صاحب عروۀ هم با توجه به این مطلب مسئله ۳۶ را مطرح کرده است .

خوب ما عرض می کنیم که ما روایات فراوانی خواندیم که دلالت داشتند بر اینکه تقیه بسیار مهم و لازم است (التقیة دینی و دین آبائی) منتهی این شخص تقیه نکرده ، خوب در اینجا وقتی که تقیه نکرده مسلماً مرتکب حرام شده است منتهی حرمت تکلیفی یعنی از لحاظ حکم تکلیفی شکی نیست که این شخص عصیان کرده است اما باید ببینیم که آیا اثری در حکم وضعی دارد یا نه ؟ خوب بحث در اینجا برمی گردد به این که شما از اخبار تقیه چه استفاده ای می کنید آیا استفاده می کنید که واقع به مفاد تقیه منقلب می شود یا نه ؟ واقع این است مسح باید بر بشره باشد ولی شما در مقام تقیه ناچار هستید که بر خفین مسح کنید و اگر نکنید ضرری بر شما متوجه می شود ، خوب حالا علاوه بر حرمت تکلیفی به خاطر مخالفت با تقیه که شکی در آن (حرمت تکلیفی) نیست آیا واقع هم انقلاب پیدا می کند ؟ یعنی آیا حکم خداوند متعال که گفته : وامسحوا برئوسکم و أرجلکم تبدیل پیدا می کند به مسح بر خفین ؟ بنابراین اگر حکم واقعاً تبدیل پیدا کند وظیفه شما مسح بر خفین است و اگر انجام ندهید وضویتان باطل است اما اگر این طور نشد و شخص با تقیه مخالفت کرد اشکالی ندارد و عملش صحیح است اگر چه عصیان کرده است یعنی فقط حرمت تکلیفی دارد .

خوب در مانحن فیه اختلاف علی فرقتین ؛ فرقه ای گفته اند که تبدیل حاصل می کند مثل کلام آقای خوئی که فرموده اند ؛ أظهره عدم الصحّة یعنی الآن امر به این است که شما وضو بگیرید با مسح بر خفین و اگر مطابق این امر عمل کنید اجزاء هست و عملتان صحیح می باشد ، و اما فرقه ای می گویند که تبدیل حاصل نمی شود بلکه دو حکم در طول هم وجود دارد یعنی شارع مقدس گفته است که مسح بر بشره کنید ولی اگر جریانی پیش آمد مرخص فیه هستید یعنی ترخیص و تجویز وجود دارد که شما برای رهایی از ضرر مسح بر خفین کنید اما اگر شما از این ترخیص و تجویز استفاده نکردید حکم اولی همان مسح بر بشره می باشد فلذا وضویتان صحیح است .

خوب به نظر بنده این طور می رسد مثل همان که حضرت امام (ره) فرموده اند باقی می ماند و واقع تبدیل و تخییر پیدا نکرده البته این یک بحث کلی است و گاهی صوری پیدا می کند یعنی یک وقت مثل وقوف برعرفات است که حاکم شرع از اهل تسنن اعلام می کند که امروز عرفه است خوب لازم است که شما برای دفع ضرر و عمل به تقیه بروید اما اگر شما امروز نرفتی و فردا هم نرفتی خوب معلوم است که عملتان باطل است ولی اگر امروز مخالفاً للتقیه نرفتید ولی فردا رفتید واقع سر جای خودش محفوظ است و شما به وظیفه خودتان عمل کرده اید لذا عملتان صحیح است ، بنابراین بستگی دارد که شما قائل به تبدیل واقع شوید و یا اینکه قائل به عدم تبدیل واقع شوید....

والحمد لله رب العالمین اولاً و آخراً و صلی الله علی

محمد و آله الطاهیرین